

N:o 36.

Af Herr **H. I. Arwidsson**: *Om antagande af en författning angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol eller myndighet mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada.*

Vid 1873 års riksdag fäste Herr J. Sjöberg genom motion i Andra Kammaren (N:o 181) uppmärksamhet derå, att, medan lagstiftningen i de flesta europeiska länder meddelade föreskrifter om skyldighet för utländsk kärandepart att ställa säkerhet för de omkostnader och den skada, som i följd af rättegång, den han anställt mot inländsk svarandepart, denne sednare kunde komma att vidkännas, stadganden i dylikt syfte saknades i vår lagstiftning. Behovvet af sådana ansåg motionären dock framgå af det förhållande, att under en följd af år och i synnerhet under den sednaste tiden främmande makters undersåtar till stort antal tillåtits att för obestämd tid vistas i riket, der idka handel och näring samt jemväl besitta fast egendom. Då rättstvister mellan desse främlingar och landets egna invånare ej sällan uppstått och än vidare kunde komma att uppstå, men de förre, genom att åter begifva sig utur landet, kunde undandraga sig all verkan af ett ogynnsamt slut i den anställda rättegången, kunde sålunda svensk man af en utlänning tillskyndas ett lidande, mot hvilket den förre vore rättslös. Att vinna rättelse härutinnan medelst internationela öfverenskommelser hade visat sig icke vara någon lätt sak, och derföre vore ock den inhemska lagstiftningens mellankomst behöflig. På grund häraf föreslog motionären: »att Riksdagen måtte för sin del antaga och besluta en författning, hvarigenom stadgas, att uti mål, som efter stämning anhängiggöras emellan utlänning, å ena sidan, och svensk undersåte, å andra sidan,

den sednare icke är skyldig att ingå i svaromål, med mindre kâranden för den kostnad och skada, han kan kännas skyldig att gâlda, ställer sådan borgen eller säkerhet, som uti 26 kap. 1 § Rättegångs-Balken, på sätt detta lagrum lyder i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, föreskrifves, eller ock annan säkerhet, hvarmed svaranden åtnöjes eller som af domaren godkännes; dock att detta stadgande icke må tillämpas i vexamål och de mål, hvaruti domstol eller domare utfärdat offentlig stämning.»

I häröfver afgifvet utlåtande (N:o 25) fann Lag-Utskottet visserligen motionens syfte behjertansvärdt, men afstyrkte dock någon åtgärd med anledning af densamma, enär de uppgifna olägenheterna skulle temligen sällan hafva inträffat, och den ifrågakälda lagstiftningsåtgärden, såsom icke af något trängande behof påkallad, således borde kunna anstå till dess en revision af Rättegångsbalken i dess helhet komme att företagas.

Vid ärendets föredragning blef utlåtandet godkändt af Första Kam-maren på yrkande allenast af Utskottets ordförande, under det tvenne talare begärde återremiss, hvilket sednare beslut åter fattades af Andra Kam-maren, der sju talare yttrade sig härför, under det bifall yrkades af blott en talare, och två yttrade sig utan att framställa något yrkande. I följd af dessa Kamrarnes olika beslut var emellertid frågan för denna gång förfallen.

Den upptogs likväl å nyo vid 1879 års riksdag af Herr J. P. Nilsson, som i motion N:o 62 foreslog: »att Riksdagen ville för sin del besluta en författning, som innefattar föreskrift för utländsk man, att han icke under annat vilkor får hos någon svensk myndighet väcka eller fortsätta talan mot svensk man eller svensk menighet, än att utlândingen till den myn-dighet, som han anlitar, ingifver en af två svenske, vederhäftige män undertecknad löftesskrift, deri de en för begge och begge för en såsom för egen skuld borga för den kostnad och skada, som myndigheten kan känna den utländske mannen skyldig att gâlda.»

Sedan Lag-Utskottet i häröfver afgifvet utlåtande (N:o 23) lemnat en kort öfversigt öfver lagstiftningen i detta ämne uti Frankrike och Tysk-land, anförde Utskottet vidare — under medgifvande att åtskilliga skäl talade för vidtagande af lagstiftningsåtgärd i det af motionären ifråga-stälda syfte — att den grundsats af reciprocitet, som i den utländska lag-stiftningen härom vore gällande, äfven borde hos oss införas, hvarförutan stadgandet blefve af tvifvelaktigt värde. Då derjemte några större olägen-heter af utländsk mans likställande med svensk man i förevarande afseende icke veterligen inträdt, samt den väckta frågan syntes kunna utan svårighet anstå för att i sammanhang med den förestående omarbetningen af Rätte-gångsbalken i dess helhet tagas i öfvervägande, hemstälde Utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Detta utlåtande bifölls af Första Kammaren utan diskussion och godkändes äfven af Andra Kammaren, efter en kortare diskussion, medelst votering, som utföll med 74 ja för och 58 nej emot Utskottets hemställan.

Redan vid påföljande eller 1880 års riksdag förnyade dock samme motionär sitt förslag genom motion N:o 25, hvilken åter hänvisades till Lag-Utskottet, som i afgifvet utlåtande (N:o 19) dels återupprepade hvad i ämnet förut uppgifvits rörande lagstiftningen i Frankrike och Tyskland, dels ock upplyste att liknande bestämmelser vore gällande i Belgien, Nederländerna, Österrike, Genève, Polen och Grekland, samt äfven tillämpades i England, men saknades i norsk och dansk rätt. I öfrigt afstyrkte Utskottet förslaget på enahanda skäl, som vid föregående riksdag anförts. Denna hemställan bifölls af begge Kamrarne utan votering och endast efter en kortare diskussion i Andra Kammaren.

Oaktadt frågan sålunda vid trenne riksmöten förevarit, utan att kunna tillvinna sig Riksdagens bifall, har jag likväl trott densamma vara af den vikt för rättstillståndet inom landet, att den ännu en gång borde föreläggas Riksdagen till skärskådan och ompröfning. Vid en sådan pröfning torde i första rummet böra tillses, huruvida de skäl, som tillförene anförts för afslag, varit af den vikt och betydelse, att de bort medföra en sådan utgång deraf, samt om icke fastmera öfvervägande skäl för bifall kunna anföras.

I förra afseendet har då erinrats, att de fall, då olägenhet inträffat genom saknaden af lagstiftning i ämnet, skulle temligen sällan inträffat och ej varit af större betydelse, hvadan någon åtgärd häremot ej vore af trängande behof påkallad. Men utom det att, efter hvad under diskussionerna i Kamrarne upplysts, ifrågavarande fall icke skulle varit så sällsporda, som man velat påstå, vill det synas som om den omständigheten allena, att sådana fall ostridigt inträffat, redan ensam för sig bör innefatta en allvarlig maning att söka rättelse i det öfverklagade missförhållandet, då sådan utan större svårighet kan ske.

Det har vidare påståtts, att en lagstiftning i ämnet, som icke tillstodde reciprocitet åt sådana främmande länder, hvilka fördragsmessigt medgäfvit en dylik, skulle vara af tvifvelaktigt värde. Hyllandet af en dylik åsigt borde likväl icke leda derhän att göra en lagstiftning i ämnet obefohöflig, utan allenast dertill, att i den föreslagna lagstiftningen intoges förbehåll om undantag derifrån för de främmande magters undersåtar, i hvilkas land motsvarande fördel medgäfvits svensk man. Det torde derjemte icke böra lemnas obemärkt, att de fall, då af svensk man rättegång anställes i utlandet, äro jemförelsevis ganska få i förhållande till dem, deri motsatsen eger rum.

Slutligen har det framhållits, att med den ifrågasatta lagstiftningen borde anstå till dess en revision af rättegångsordningen i sin helhet komme att ske. Tretton år hafva förflutit sedan yttrandet först faldes; och om det äfven icke kan förnekas, att åtskilliga förberedande åtgärder i sådant syfte sedan dess vidtagits, lärer det likväl icke erfordras någon siareblick för att kunna förutsäga, att en rundlig tid ännu kommer att förflyta, innan det åsyftade målet kan ernås. Att under tiden vidtaga sådana partiella förbättringar, som lättare kunna genomföras, torde vara så mycket mindre förkastligt, som derigenom öfvergången till det nya väsentligen förberedes och underlättas. Sålunda tillgick ock under tiden före nya strafflagens antagande, och näppeligen lärer någon vilja påstå, att landet haft annat än gagn af ett dylikt tillvägagående.

Med fästadt afseende härå, och då derjemte i ett flertal af europeiska länder lagstiftningens mellankonst i förevarande hänseende pröfvats nödig, lärer det väl ej med fog kunna förnekas, att äfven hos oss något bör göras till de öfverklagade missbrukens hämmande. Ehuru jag ingalunda är omedveten om de svårigheter, som vid frågans lösning kunna sig yppa, har jag dock, när frågan sålunda å nyo af mig bragts å bane, trott mig böra framlägga ett förslag till dess lösning, hvilket torde kunna, om ej annat, tjena till en utgångspunkt för något bättre.

På grund af det nu anförda vågar jag vördsamt hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta och antaga en författning af följande lydelse:

»Lag, angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol eller myndighet mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada.

§ 1. Vill utländsk man, ehvad han är här i landet bosatt eller icke, hos svensk domstol eller myndighet kära till svensk man, vare denne ej pliktig att i svaromål ingå, så framt ej käranden, uppå yrkande af svaranden, till denne aflemnar löftesskrift af två vederhäftige, inom landet bosatte svenske män, de der borga, en för begge och begge för en, såsom för egen skuld, för den kostnad och skada, som käranden genom laga kraft egande beslut i rättegången kan kännas skyldig att gälda svaranden, eller ock ställer annan säkerhet härför, hvarmed svaranden åtnöjes eller som af domaren eller myndigheten godkännes. Ej må dock sådant yrkande framställas sednare än vid första rättegångstillfälle, då svaranden tillstådeskommer; och må ej heller sådan borgen eller säkerhet fordras, der utländingens talan innefattar allenast genstämning, eller grundas å vexel, eller eger rum i följd af offentlig stämning, som af domstol eller domare utfärdats.

§ 2. Då yrkande, hvarom i § 1 förmäles, skett och domstolen eller myndigheten finner skäl att detsamma bifalla, skall käranden föreläggas att inom viss utsatt tid ställa sådan borgen eller säkerhet, som sagdt är, till det belopp, som af domstolen eller myndigheten tillika bestämmes, allt vid äfventyr att målet eljest afskrifves.

§ 3. Hvad nu stadgadt är ege ej tillämpning å utländsk undersåte från sådant land, der motsvarande förmån i rättegång fördragsenligt tillkommer svensk man.»

Om remiss häraf till Lag-Utskottet anhålles vördsamt, hvilket Utskott behagade i förslaget vidtaga de ändringar, som kunna vara af behof påkallade.

Stockholm den 25 Januari 1886.

H. I. Arwidsson.

I denna motion instämma:

J. Sjöberg,
Riksdagsman för Stockholm.

A. P. Trybom.

Olof Ahlström,
Riksdagsman för Malmö.

A. Hedin.
